



Márczi Imre

„Arcod verítékével...”

A nehezen kitalált, de látványos és ugyanakkor hálás, címként használható bibliai idézet után látszólag egyszerű dolga van az embernek: A mitikus erejű bibliai paradigmával párhuzamba kell állítani a korlátlan fejlődés európai modelljét – egy másik mítoszt –, és máris rakásra adódnak a látványos, nagy horderejű következtetések. Az ókori szerző még az átvezetés ötletét is megadta, bölcs előrelátással beiktatva a bűnbeesés bájosan naív történetét.

Tehát kezdetben vala a Teremtés. A Big Bang okozta sietségben azonban a Teremtő elfelejtett definiálni néhány rendszerparamétert, ami utóbb igen megbosszulta magát. Például limitálni kellett volna a hardver (szerszám, eszköz) maximális méretét (a legnagyobb megengedhető bunkó, erőmű, számítógép stb.). Bizonyos operációkhoz eleve hozzá kellett volna rendelni az UNDO (Ne csináld...) utasítást (pofozkodás, atomháború, felhalmozás stb.). Továbbá valamilyen homályos oknál fogva elfelejtette szállítani a legfontosabb szoftvert a rendszerhez, sőt egyből COCOM-listára tette. Csak a Nő praktikus ösztönének köszönhető, hogy az a bizonyos alma nem maradt a tudás fáján.

Igaz, a Teremtő utána sem segített az installálásban (hogyan, mihez kezdj az egészszel...), így az ember kontár módon inkább a hardverrel (eszközök, anyag) kezdett el vacakolni. A bunkó mellett csinált bárkát, ekét, traktort, vízlépcsőt, bankot. Ráéró idejében barlangok falára festgetett, frigládát csinált, piramisokat, könyveket, műholdas tévét meg efféle jópofa dolgokat. Arca verejtékével, természetesen; szigorúan betartva az almaügy kapcsán kialakult játékszabályokat. De azért állandóan piszkálta az ördög: Nem lehetne ezt valahogy ügyesebben? Kevesebb verítékkel? Kevesebb munkával? Munka, munka... ergon... megvan! ENERGIA! Energiaforrás, határfok, gép! – Aztán csak ülni kell majd, és nyomogatni a gombokat...

Az ördög kajánul röhögött, mivel előre tudta, hogy mi lesz ebből: Az ember ahelyett, hogy a dolgok előállításába fektetett saját energiáját csökkentette volna a gépek és a hatékony technológiák kifejlesztése által, gyermeteg mohóságtól hajtvá a termelés (hardver) volumenének növelése mellett döntött. Talán utánozni akarta mesterét – aki nagylelkű gesztussal a maga képmására alkotta meg őt – nagyságban, hatalomban, elfeledve a legfontosabbat. Azt, hogy a szellem, lélek, tudás – a szoftver – az igazi hatalom; a termelés, anyag, energia stb. csak ennek egy-egy esetleges megnyilvánulása, eszköze. A dolog mindenestre balul ütött ki, mert így vált önként rabszolgájává a maga által alkotott, „embert felszabadító” technikának (a hardvernek). Azóta szinte teljesen elfelejtett olyasmiket, mint ünnep, átlényegülés, intuíció, egyszerűség, szemlélődés, szerelem stb. Helyette megtanult tömegtermelni és tömegfogyasztani: globális struktúrák létrehozásán görcsöl, elfeledve azt, hogy a teljesség eleve adva van, mert a lét egy és oszthatatlan – hiszen minden a Teremtő keze nyomát viseli magán. Hogy is mondja Hamvas Béla? A lét úgy hatezer évvel ezelőtt életté silányult... Az istenek ma nem járnak közöttünk; képeiket nem kevés munkával az égre kell festeni, és mellelleg egyre vaskosabb cölöpökkel kell aládúcolni,

hogy az egész ránk ne rogyjon. Amihez, ugye, ismét csak energia szükséges.

Energia nélkül persze a Teremtőnek sem megy. A Biblia is az Isten ergonjáról és dűnamiszáról beszél: De vajon van ennek valami köze a mi energiánkhoz és dinamizmusunkhoz?

A Teremtő mintha csapdát állított volna az embernek az Édenkertben a tudás fájával. Mert miután az ember evett a tudás almájából, szelleme elhomályosult, tudata beszűkült. Létlehetőségei alapján nem változtak. Az ember így is a végtelenre nyitott lény maradt; az élet fenntartásához szükséges energia sem változott. A „bűnbeesés” után is igen tág lehetőségei voltak az emberi létminőség megválasztásában. Léte kiteljesedését azonban egyre inkább a hardver (anyag, energia, eszközök) vonalán kereste. Az ókori kultúrák még fejlett eszközök, technikák, energia hiányában is figyelemre méltó dolgokat alkottak. Ezekből sajnos jobbra csak a kövek maradtak meg. Az a szellem, amely egykor létrehozta őket, és lelket lehelt beléjük, úgy tűnik, örökre elenyészett. Számunkra kettő fontos közülük, a zsidó és a görög, mert e kettő örökségből nőtt ki az európai kultúra.

A sok ezer éves, széles alapokon álló zsidó szellemiség hosszú időn át sikeres, termékeny életalakítást eredményezett – ma így mondanánk: bonyolult humánszoftverként működött. Találkozott azonban azzal a másik kultúrával, amely a görög racionalitáson felnőtt nyers erő (energia, hardver) pozíciójából kívánta megalapozni hozzá fűződő viszonyát. Ezzel szemben látszólag alulmaradt. Igazából csodálkozunk kellene azon, hogy sok más kultúrához hasonlóan mégsem tűnt el, és a zsidó-keresztény teljességigény és küldetéstudat, valamint a görög racionalitás frigyéből végül is megszületett az európai civilizáció. A paradicsomi tudategyensúly azonban nem állt helyre, mert nem a racionalitás (hardver) rendelődött alá a teremtő (isteni, emberi) szellemnek. Ellenkezőleg: az európai paradigmában az eszme, szellem, lélek, küldetéstudat, teljességigény, hit, szerelem fölött megkérdőjelezhetetlenül ott trónol a ráció. Ez persze az európai kultúra problematikájának durva leegyszerűsítése, de tény, hogy mára az egész világra kiterjeszteni látszik érvényességi körét. Eszközei magához illően kemények: régebben tűzzel-vassal, manapság tankokkal-bankokkal és az erő finomabb formái révén is hatni próbál (reklám, tudati-szellemi invázió, szimbolikus hatalmi eszközök, struktúrák). Ez magától értetődően az európai minta egyetlen és kötelező erejét jelenti, annak minden következményével együtt.

A dologban azonban ellentmondás van. Az európai, illetve észak-atlanti minta először is külső erőforrások nagyfokú bevonására épül (olaj, olcsó munkaerő, nyersanyagok, piacok, tőkeexport, fegyverkereskedelem stb.). Másik lényegi jellemzője a bővített újratermelés, vagyis a növekedés, a profit. Egy nyolcéves gyermek is megérti, hogy ezt a mintát nem lehet az egész világra kiterjeszteni. A növekedésnek határai vannak, mert az anyagi és energiaforrások végesek. Ha sikerülne is bizonyos területen áttö-

rés – például olcsó energiaforrások feltárásával –, az sem jelentene megoldást, mert a beszűkült tudat számára nem kínálna sokkal szélesebb horizontot, esetleg más működési teret. Ellenkezőleg: további lökést adna az egyensúlyból kibillent, igazi emberi igényektől elszakadt fejlődésnek. Ez a végsőkig kifacsart, elfuserált hardver (eszközvilág) már így sem sokáig tartja magát ezzel az iszonyatos, kemény energiákat mozgó emberi magatartással szemben.

Szóval nem kellett volna úgy elkapkodni ezt az európai mintájú fejlődést. Azok a fránya görögök a rációval meg a kráciákkal (a teo-, ariszto-, demo-, büro-, pluto- és persze a technokráciával) kitűnő, kemény alapokat raktak le, amivel hosszú időre biztosították a kenyérkereset veritékes módját. Itt be is lehetne fejezni, mondván, hogy lám, lám, ez a vége, ha felületesen olvassuk a mítoszokat. Tehát olvassuk újra őket, és egy kicsit jobban figyeljünk oda! Hátha mást is találunk bennük.

Az emberiség története tele van próbálkozásokkal annak a bizonyos paradicsomi szoftvernek az installálása érdekében. Lehet, sőt valószínű, hogy van abban olyan programfejlesztő program (szoftver: szellemi energiafor-

rás) is, amely a tudat számára rég bezárult, illetve új tereket nyithat meg. Legelőbb persze az embernek kellene egy RESET (eredeti állapot gombnyomásra vissza...) – hogy végre azzal foglalkozzon, amire megalkották: a végtelen menedzselésével. A Teremtő a hitelesnek tartott olvasat szerint a világ gondnokának szánta az embert. Képtelenül tragikus volna, ha kizárólag egy végtelenül szűk, maga választotta ösvény, a racionális-tudományos európai fejlődési modell mentén keresné kiteljesedését. Legalább abban a széles mezőben kellene mozogni, amit eddig az előttünk élők bejártak (antik, klasszikus kultúrák, nagy vallások, szellemi áramlatok, nagy egyéniségek stb.). Ezt kutatni, művelni (colere = kultúra...), menedzselni valóban emberhez méltó, isteni teremtő tevékenységet jelentene. És hogy kinek van erre energiája? Ehhez nem fizikai, hanem elsősorban szellemi, lelki („szoft”...) energia kell. Lehet, hogy a programban (a mitológiákban...) benne van egy efféle energiaforrás elérési útja is?

Forrás: Koinónia, 2015. április

Pálmaolaj – a rabszolgaság üzemanyaga

A szupermarketekben kapható áruk közül minden második olcsó növényi olajat tartalmaz, autónkba pedig biodízelként kerül. Az olajpálmák kedvéért eltűnnek az utolsó trópusi őserdők, az esőerdők lakóit kényszerrel üldözik el. Az ültetvényeken ugyanis vajmi keveset számítanak az emberi jogok: a konszernnek rabszolgaként tartják a munkásokat.

Az éjszakai tűz utáni reggel szörnyű képet mutat: sűrű gomolygó füst terjeng az elszenesedett föld fölött, ahol még néhány napja életteli erdő virult. A tűz alapos munkát végzett egy pálmaolajkonszern javára. „Minden évben leégnek az erdőink”, mondja Nordin, a *Mentsük meg Borneót* természetvédelmi szervezet alapítója. Nordin és aktivistái évek óta küzdenek indonéziai szülőföldjükön a természetpusztítás ellen. „Felgyújtják az erdőket, hogy olajpálmaültetvényeknek nyerjenek teret. Ez Indonéziában tilos ugyan, de ez a leggyorsabb módja az esőerdők megsemmisítésének.”

Júniusban az indonézek riasztották a szomszédos Szingapúrt és Malajziát is. Szumátrán több mint száz erdőtüz következtében terjengett mérgező füst a tenger fölött, és okozta minden idők legszörnyűbb levegőszennyeződését. Ugyanis a világ öt legnagyobb pálmaolajkonszernjét, amelyek a hatalmas indonéz ültetvényeken milliárdokat keresnek, Szingapúrból és Malajziából irányítják.

Az erdőkkel kihalnak az utolsó orángutánok és szumátrai tigrisek is

Szumátra és Borneo a pálmaolaj-termelés központja, Indonézia az exportvilágbajnok, Malajziával együtt. További erdőirtásra ösztönöz a világszerte növekvő igény erre az olcsó növényi olajra. A hatalmas monokultúrák megállíthatatlanul felfalják a még összefüggően megmaradt délkelet-ázsiai esőerdőket – azokat a „zöld sivatagokat”, ahol emberek, állatok és növények már nem találnak életteret.

Elhagyatottan ugrál egy orángután az utolsó fák maradványain. További három, félig kiéhezett állapotban a közelben a letarolt őserdő fájának lábánál. Ezek az orángutánok egy csapásra elvesztették étleterüket és táplálékforrásaikat. A Borneo szigetén lévő indonéziai tartomány, Nyugat-Kalimantan engedélyezte a Bumitama Gunajaya Agro (BGA) vállalatnak, hogy teljesen kiirtsa az esőerdőt egy új olajpálmaültetvény létrehozása érdekében. „Közben hagyjuk, hogy országunk szimbóluma, Ázsia egyetlen emberszabású majma kihaljjon”, mondja Nordin. De nemcsak Indonézia orángutánjai tartoznak fajuk utolsó tagjai közé. A törpeelefántok, a szumátrai tigris és az orrszarvú is már régen súlyosan veszélyeztetett.

Semmivel sincsenek jobb helyzetben az őslakosok és a kisparasztok, akik generációk óta az erdőkkel

